

Hodnocení disertační práce Mgr. Juany Monreal Férriz

„Development of new potential antimycobacterial active agents based on the group of salicylanilides“

Mgr. Juana Monreal Férriz předložila jako disertační práci soubor šesti publikací s komentářem. Z těchto prací byly tři již publikovány, jedna byla přijata k tisku a dvě zatím procházejí recenzním řízením.

Publikace č. I „Prodrug design of phenolic drugs“ není zařazena jako příloha, ale použita jako součást komentáře. Tato práce je připravena pro časopis *Current Pharmaceutical Desing*. Přestože již byla odeslána do redakce, domnívám se, že by bylo třeba podrobit ji jazykové revizi a odstranit také některé další nedostatky a nepřesnosti. Opravy překlepů a jiných drobných chyb jsem vyznačila přímo v textu. Za stylisticky nevhodné považují používání příliš dlouhých souvětí. Prefixy, předložky a spojky psané jedním písmenem by neměly být ponechány na koncích řádků, prefixy označují prvky v chemických názvech (O-, S-, N-).

Dále je třeba opravit tyto chyby:

- Str. 7 – je chybně uvedený vzorec DKP
- Str. 10 – pro pentylentetrazol by měl být použit jeho mezinárodní nechráněný název *pentetrazol*.
- Str. 11 – sloučenina **14** není ester propofolu s prolinem.
- Str. 11 – reference 56, 57 a 58 jsou dvanáct a více let staré, což lze při současné rychlosti vývoje vědy těžko považovat za *recent past*.
- Str. 11 a 12 – Fig. 6 nevyjadřuje *first-past metabolism of paracetamol*. Paracetamol **17** je stejná sloučenina jako acetaminophen uvedený na str. 30 pod číslem **62**. INN je paracetamol a tento název by měl být používán přednostně. Nejznámějším a v některých zemích prakticky používaným profarmakem paracetamolu je *benorylát* (ester s kyselinou acetylsalicylovou). V disertační práci však není uveden. Není uveden ani *propacetamol* (ester paracetamolu s *N,N*-diethylglycinem), který je ve formě hydrochloridu zařazen v Evropském lékopisu 6.5. Proléčiva 19, 20 a 21 jsou sice zajímavá z teoretického hlediska, ale patrně nenajdou širší uplatnění, protože sice snižují hepatotoxicitu paracetamolu, ale je nutné předpokládat, že budou v těle uvolňovat hepatotoxickou trifluoroctovou kyselinu. Struktury uvedené doktorandkou navíc neodpovídají jejich názvům v textu. Kyselina trifluoroctová je v nich na koncovou aminoskupinu dipeptidu vázána amidovou vazbou, avšak z novějších prací (Santos, C. et al.: *Bioorg. Med. Chem Lett.* **2005**, *15*, 1595-1598) vyplývá, že se jedná o její soli. Ve vzorci **19** je navíc chybně uvedena část odpovídající fenylalaninu.
- Str. 13 – Hydrolýza alkalickými fosfatasami není *spontaneous chemical hydrolysis*.
- Str. 14 – Sloučeninu **23** schválila v letošním roce FDA jako přípravek LUSEDRA (fospropofol disodium). Výrobcem je Eisai Corporation of North America.
- Str. 14 a 15 – Správný název sloučeniny **25** je combretastatin A4 a názvy rostlin mají být psány kurzívou.

Poměrně hodně chyb obsahuje také seznam používaných zkratek, např.

- Pro *benzyloxycarbonyl* je uvedena zkratka Cbz, ale v příloze č. VI je používána zkratka Cbo.

- Pro *N,N'*-dicyclohexylcarbodiimide je uvedena zkratka DCC, ale v příloze č. VI je používána zkratka DCI.
- DKP jsou sice chemicky piperazin-2,5-diony, ale zkratka sama zastupuje výraz diketopiperaziny
- vysvětlení zkratk HD_{50} a LD_{50} není přesné
- zkratka NANAOCAM neznamena *N-alkyloxycarbonylaminomethyl*, ale *N-alkyl-N-alkyloxycarbonylaminomethyl*.
- Zkratka pro *prodrug monotherapy* je PMT (nikoliv PTM)
- zkratka pro rychlostní konstantu je k (nikoliv k_{obs})
- je-li uvedena zkratka pro *valin*, bylo by logické uvést zkratky i pro ostatní aminokyseliny.

Cíl práce mohl být definován přesněji, protože studium neočekávaných vedlejších produktů pravděpodobně zamýšleným cílem nebylo.

V částech 4. a 5. komentáře jsou stručně shrnuty dosažené výsledky. V názvech sloučenin uvedených v části 5 by kromě kulatých závorek měly být použity i závorky hranaté. Sloučeniny uvedené v Tabulce 1 na str. 33 sice vykazují aktivitu proti netuberkulózním kmenům mykobakterií, ale oproti výchozím salicylanilidům **1**, nevykázaly v testech *in vitro* lepší účinnost. Pravděpodobnost, že při jejich aktivaci *in vivo* bude docházet k tvorbě metabolitů neznámé struktury a toxicity, je činí nevhodnými pro další studium a praktické uplatnění. Alkylkarbamáty uvedené v Tabulkách 3. a 4. se zdají být výhodnější jako potenciální profarmaka salicylanilidů. Zjistit, zda se jejich na účinku podílí i karbamátová složka by nemělo být nijak zvlášť obtížné. Kromě toho by bylo zajímavé zjistit jejich účinek vůči cholinesterasám. Byly již nějaké takové pokusy provedeny?

Seznam literatury je zpracován pečlivě a přizpůsoben požadavkům časopisu *Current Pharmaceutical Desing*. Pokyny pro autory tohoto časopisu však neuvádějí vzor citace z elektronických zdrojů, takže by bylo vhodné, aby se autorka řídila platnou normou ČSN ISO 690.

V publikaci č. V byly na žádost recenzenta doplněny údaje elementární analýzy. Není však uvedeno, na jakém přístroji byla tato data stanovena.

K práci mám ještě dva další dotazy:

- Znáte nějaká novější proléčiva kvercetinu?
- Proč nebyla při antimykobakteriálním hodnocení salicylanilidů použita jako pozitivní kontrola kyselina *p*-aminosalicylová, která je jim strukturálně nejbližší, a proč nebyly studovány také salicylanilidy odvozené od této kyseliny?

Disertační práce Mgr. Juany Monreal Ferriz je cenným příspěvkem k chemii proléčiv zaměřených na zlepšení farmakokinetických vlastností sloučenin fenolického charakteru. Svým rozsahem splňuje požadavky kladené na disertační práce a doporučuji ji k obhajobě.